

Владимир Б. Перић

МАРИОЛОШКЕ ЕПИФАНИЈЕ

Драган Бошковић, *Ave Maria!*,
Самиздат (Драган Бошковић), Београд, 2018.

Ако је разлика у песми „*Ave Maria*” и крају поеме *Ave Maria!* садржана у стиховима „Света Маријо, Мајко Божја, / моли за нас грешнике, / сада и на часу смрти наше. / Амен.” односно „Света Маријо, Мајко Божја, / цветамо, растемо, једно смо, ништа, мрвице, види, / сада, и у векова. / Амен”, онда на почетку проговора о мариолошком дискурсу у поетици Драгана Бошковића можемо да закључимо да је *Ave Maria!* слављење живота са свим његовим заблудама, понорима и неправдама. Богородица је, дакле, носилац еудајмоније, среће. Срећа се огледа и у неконтролисаној брзини: живота, путовања лирског субјекта. Богородичин долазак, еманација, представља оличење хармоније. Богородица је љубав у густо сплетеном пропеву.

Природу Богородице, фигуре безгрешне жене, оличења апсолутне сигурности, „ја” које пева спознаје кроз очи: „(...) / и Богородица ће познати што је одувек знала, / а знала је, знала, трепнула је, знала, треп, / и моје сузе, сузе радоснице, биће велике као фудбалске лопте. / (...)”. Срећа није разбијена у небитне чињенице, она се схвата кроз замену позиције са Другим, са бићем (Мајком Божијом) које у својој суштини садржи жуђену чистоту, једноставност у којој се крију одговори на многа животна питања. А субјекат трага. Вертиго, вртоглавица сједињена са убрзавањем, адреналински је песнички спиритус мовенс. „Богородица је најбржа од свих светих, зуууууу м м м! / (...)”, када ступа „(Све се убрзаваааааа!)”. Ово поетичко спирално кружење можемо пратити још од прве песничке књиге *Вртоглавица, лаж и Вавилон од картона*, и

можемо рећи да лирски субјекат постоји „као филмски лик” и да у нама „оставља ову спиралну песму” („Песма лажи треће/незамислива”).

Музика је неодвојиви, тесносрасли део песничке партитуре Драгана Бошковића. Звучну подлогу чине звона Рима а унутрашњу хармонију остварује управо мариолошка фигура, тачније „Само акорд и мелодија доласка јутра моје Богородице / (: Здраво, Марија!)”. *Ave Maria!* је разрешење ранијих трагања, попут оног у претходној збирци *The Clash*: „Цео живот чекам да напишем нешто о Марији, / Богородици, Блаженој девици, / уплашен и захвалан, / јер да ње није, ни мене не би било.” И она је дошла, Богородица. Њена лирска епифанија закорачила је директно у фокус певања, у наручје поетике Драгана Бошковића. Да би однос према Богородици попримио најзрелији, најједноставнији, облик, морао је да прође у ранијим Бошковићевим књижевним остварењима, кроз фазе ребусног конфликта песника-филозофа са божанством (песма „Мојсије” из збирке *У једном шелу*), преко метафоризације мајке лирског субјекта Мадоном (песма „Анђели” из збирке *Ошац*), до дијалектичког односа са фигуром Богородице у *The Clash*, где она игра улогу оне која (са)глед(ава) живот лирског „ја” и носи собом прећутну емпатију према његовој разапетости (болу).

Отелотворење Богородице на фону предметности, у поеми се остварује преко интертекстуалне копче са песмом „*Santa Maria della Salute*”, где је њена фигура реализована метафора Костићеве мадоне: „(...) носиће ме Богородица, носиће нас ритам и блуз ће је носити / (...) / и Богородица ће ме држати под руку (клик) / (...) / а песме, песме, ове песме, деца ће наша бити, / (...).” Богородичино тело је простор у/на коме се исписује својеврсна мапа присности/присуства. Овај метаморфни ентитет у Бошковићевој поезији постаје детабуизиран, слободан од етичке упитности: „(...) / и чуће се: Thank you for the memory! / (mory, mory, mory) / и: Пролитај у мојој материци / (ци, ци, ци...) / и: Дао сам ти празнину, дао сам ти све! / (: У мени расте још једна соба, рерна, стан...)”. Стално измештање мушког песничког (приповедног) фокуса у поеми дијалектички утиче и на појавни облик лица Богородице. Она се отвара као ентитет љубави, она грли, њене усне су медијатор Првог и Трећег. У следећем кораку и ова баријера пуца: „(...) и Богородица ће ме држати под руку, / и пољупци ће бити тако слатки, ни усне неће бити потребне, / (...) / гледаћу Богородицу, себе, једно смо, ту. // (...).”

Овој непосредности у изразу, којим се описују мариолошке екстазе у песничком ткиву Драгана Бошковића, претходило је дугогодишње испитивање светих/профаних женских фигура. Опис мајке у збирци *Вршоглавица, лаж и Вавилон од карџона* испуњен је нежноћу јер „само моја мајка галебове храни осмесима / да би јој донели хлеба

и соли”. Збирка *У једном шелу* пружа фрагмент портрета књижевнице-светице, кармелићанке из XVI века, стиснуте искушењима: „(...) / На ивици где памћење прелази у заборав / лежали су ексхумирани скелети романских катедра / фантомске прилике у позоришту сенки /: отопљене хостије Терезије Авилске”. У *Исаји* „(...) / и Богородицу је грлио пустињски страх. // (...)”, а у *Оцу*, монахиња и барокна песникиња Хуана Инес де ла Круз позиционирана је у посвети као мученица: „Седом прамену кланатељице крви Христове, часне Инес”.

Фигура оца, Бога, Јахвеа је она која трпи отпор. Лирски субјекат осећа потребу за отклоном од оца. Тај отпор је на језичком плану: „(...) Да у књизи пише да си онај који јесте, / пише Ј и Х и В и опет X, / сако слова, слова, слова, ХА-ХА-ХА!”. Песмотворење је за лирског субјекта пут ка феноменолошком задобијању свега губљењем себе, а тога је и сам лирски субјекат свестан јер „(...) / и тада више нећу писати о оцу, нећу писати песме, / само ћу упалити свој бренд new Cadillac, / и пустићу Marley-јев Survival, лонгплејку / (што од претходних слушања пуцкета као ватра), / (...)”. Тиме свиме заточено „ја” задобија слободу, екстрамундану позицију, у којој Богородицу „осећа чулима која не постоје”, јер се поставља ван света док је у исто време, обузет присношћу, у самом његовом средишту. Тај свет је безинтересна љубав.

APPENDIX

Критичарско око по својој природи је аргусовско, али не може у једном тексту да претендује на свеобухватност. Зато оптичке заметке дајемо у додатку текста. Ову расаду, пелцере, можемо калемити у нове дискурзивне саксије, у којима ће ризомски ницати текстови, а тај облик има и поема Драгана Бошковића *Ave Maria!*

Дакле: музика је саставни део визуелног идентитета поеме Драгана Бошковића. Религија је сакривена у стиховима. Док читамо на српском језику, чујемо музику на енглеском (у складу са индивидуалним слушачким искуством). Музика ври у Бошковићевим стиховима, што видимо у каталозима музичара и музичких жанрова. Због тога постоји јак музички континуитет са претходном збирком песама *The Clash*. Драган Бошковић из религијских исказа извлачи ритам.

Филмска цитатност има контрапунктски карактер. Филмска референтност, стрип и епска фантастика дају визуелност Бошковићевој поезији. Супкултура има своје гардероберно лице (црвене плитке старке). Црква је место МИРА – РИМ. Летовање је само средство да се човек окрене духовности. Фигура цркве је референтно полазиште и за звук и за реч.

Градови као чворишта, трајекторије су лирског субјекта. Град је као Нојева барка, а тело песника је кожа истог. Писац односно поетика је град за себе. Град је (не)могући простор а урбанитет је суров према човеку. Тело је неместо за сопствена залутавања. Кретање лирског субјекта је немогуће зауставити: оно је сизифовско. Лирски субјекат је бездоман и осећа љубав, филију према скрајнутим људима. Он је маргинофилан.

Идентитет лирског субјекта се разлива ка заједништву, са једне, и ка интровертном сопству, на другој. Он је антипотрошачки, обнажен је. Тело субјекта који пева је хипертрофирано и хибридризовано је са писањем, са књигом. Оно негира машинистичност смрти.

Аутор збирке користи антијезик, на трагу даде. Дадаистичка је потреба за поништавањем свега и за реисписивањем новог света, она је дадапокалиптична. Бошковићев израз је дадасофски односно КВА-КВАСофски! Аутор има тенденцију ка дезоријентисању у времену и простору (што га поставља у бебећу перспективу). Дечак је ослобођен одговорности и лирском субјекту одговара позиција великог (вечитог) дечака.

Песничко биће је пало у језик. Оно је лирски *enfant terrible*, и радује се реципијентима према чијем читању се односи са бескрајном „какотедрагошћу”. Са том смо растерећеношћу, препуштени радости читања и приступили овој апологији слободног песничког израза¹.

¹ „Треп!”